

Nawoord

In 1876 vroeg Miep Diekmann of ik meeging naar Suriname.

Ik weigerde: de tropen waren ver van mijn bed.

Ze zei: ‘De tropen geven je een andere kijk op de wereld. Je moet met me meegaan.’

Ik weigerde.

‘Je hebt gelijk,’ zei ze berustend. ‘Een kinderboekenschrijver moet denken dat de wereld ophoudt bij zijn voordeur.’

Ik ging mee.

Suriname is ooit een Nederlandse kolonie geweest.

Er wordt, behalve Surinaams, nog steeds Nederlands gesproken.

Ik kreeg dus makkelijk contact met de mensen.

De dag na mijn aankomst ben ik vroeg in de ochtend naar de overdekte markt gegaan. Iedereen daar was zwart, behalve ik. Hoe vriendelijk de mensen ook waren, ik bleef me een indringer voelen. Ik besepte opeens wat gekleurde mensen voelen wanneer ze voor het eerst in een blanke samenleving komen.

Tijdens dat eerste bezoek heb ik Suriname tamelijk goed leren kennen. Niet alleen de hoofdstad Paramaribo, maar

ook de binnenlanden die je bereikt in een prauw over de rivier.

Je komst wordt aangekondigd door de tamtam. Als je goed luistert, hoor je het tromgeroffel dat je vanuit de oerwouddorpen begeleidt.

70 Wat mij het meest fascineerde was Mariënborg, de suikerplantage waar ooit honderden slaven werkten.

De machines stonden er nog. Ik wilde er een boek over schrijven, maar het kwam in mijn hoofd niet op gang. Mijn tweede bezoek aan Suriname was anders. Ik leerde de mensen beter kennen. Ik kreeg verhalen uit hun verleden te horen. Ik begon te lezen over de geschiedenis van de slaven, de handelaren en de slavenhouders. Als kind uit de Tweede Wereldoorlog was het voor mij een schok dat de meeste wrede slavenhouders Joodse families waren. Van slachtoffers werden ze meteen daders, iets wat ik moeilijk begrijpen kon.

Je maakt makkelijk vrienden in Suriname. Toen ik wegging werden er veel feesten gegeven. Bijna iedereen deed wel wat.

Ik voelde me zo thuis dat ik er wel wilde gaan wonen. Tot iemand tegen me zei: 'Nee Dolf, een echte vriend van ons zul je nooit worden. Wij komen van slaven en jij bent een afstammeling van de slavenhandelaren.'

Ik begreep er niets van. Ik verdedigde me: in mijn familie had nog nooit iemand een slaaf gehouden of verhandeld. Daar haalde hij zijn schouders over op.

En terecht.

Pas veel later ben ik gaan beseffen dat ieder mens een nietig deel van een grote geschiedenis is. Door mijn witte huid zit ik ten opzichte van zwarte mensen aan de verkeerde kant. Het is nog waar ook: ik leef in een land dat zijn welvarende ontwikkeling voor een groot deel te danken heeft aan de slavenhandel.

71

Enkele jaren geleden werd ik gevraagd om in Ghana voor Nederlandse kinderen en hun ouders over mijn werk te vertellen. Ik hield een lezing in een sprookjesachtig verlichte tuin van de ambassade.

De volgende dag liet iemand mij het fort El Mina zien. El Mina ligt aan zee. Het is een groot gebouw met prachtige kamers voor de gouverneur. Beneden zijn kelders waar de slaven werden opgesloten. Er zaten honderden mensen bij elkaar, zo dicht opeengepakt dat velen stierven. Tot er weer een schip kwam. De slaven werden in het vooronder gejaagd en naar landen als Suriname en Amerika ontvoerd. Daar werden ze op de markt verkocht.

Degene die me het fort had laten zien vertelde me dat het bijna vijfhonderd jaar bestond en of ik er een boek over wilde schrijven.

‘Nee,’ zei ik. ‘Dat kan ik niet.’

Totdat ik op een dag een boek in handen kreeg met veertig kleine hoofdstukjes. Die vorm fascineerde me en ineens, zomaar op een ochtend, ben ik aan mijn schrijftafel gaan zitten en kwam het verhaal over Maria.

Ik wist niet dat het in mijn hoofd zat.
Alle mensen in dat verhaal zijn verzonnen, ik weet niet
waar het zich afspeelt, toch is alles echt gebeurd.
Geschiedenis, weet ik nu, is iets om te onthouden.
Geschiedenis leert je waar je vandaan komt en, als het goed
is, waar je heen wilt.

Zeer groot

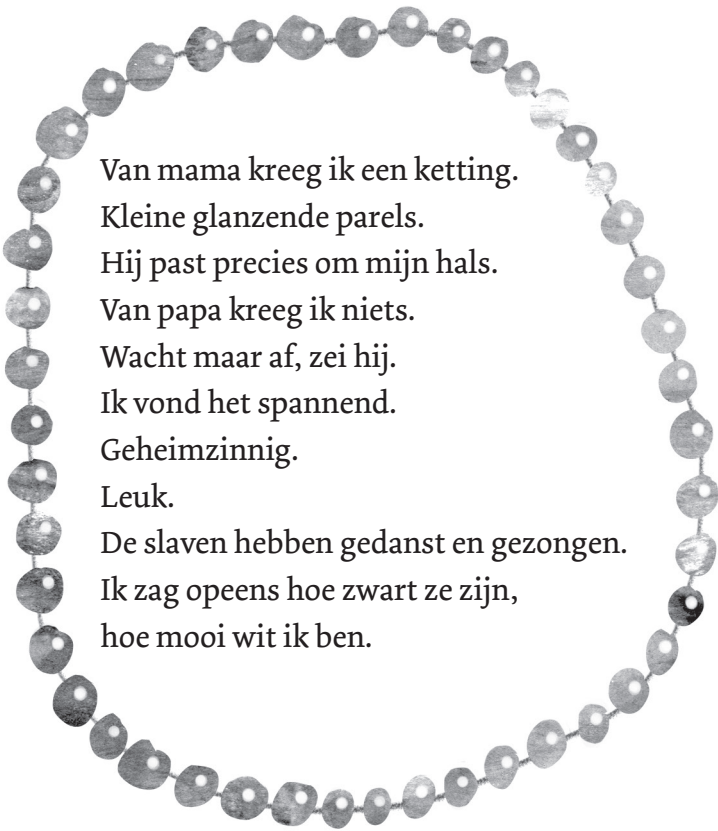
Vandaag ben ik twaalf.
Een kroonjaar, zegt papa,
want als je twaalf wordt,
ben je groot.
Mama heeft mijn haar gevlochten,
er zelf een strik in gedaan.
Ik kreeg witte handschoentjes
en een nieuwe jurk.
Ik kreeg ook nieuwe schoenen.
Witte lak met een hoge hak.
Nu lijk ik groter.
De jurk is mooi,
maar ik heb geen borstjes.
En meisjes moeten borstjes hebben.
Ik schoof het lijfje omhoog.
Het mocht niet van mama.
Het lijfje moet strak zijn.
Dat is het model, schat.
Het staat zo klein, zei ik.
Mama schudde haar hoofd.

9

Je bent mijn grote Maria.
Kijk maar in de spiegel.
Ik kijk niet.
Nu niet tenminste.

Feest

Van mama kreeg ik een ketting.
Kleine glanzende parels.
Hij past precies om mijn hals.
Van papa kreeg ik niets.
Wacht maar af, zei hij.
Ik vond het spannend.
Geheimzinnig.
Leuk.
De slaven hebben gedanst en gezongen.
Ik zag opeens hoe zwart ze zijn,
hoe mooi wit ik ben.

Cadeaus

12 Grootpapa en grootmama zijn oud.
Ze kunnen niet lang feesten.
Daarom kwamen ze laat.
Grootpapa en een slavin hielpen
grootmama uit het rijtuig.
Ze gaven me een bijbel
met een gouden slot erop.
Van tante Amy kreeg ik parfum.
Van tante Elisabeth niets.
Is nog geheim, hoor schat.
Hoor bij het cadeau van papa.
Ik ben zo benieuwd.
Maar ik vergat alles,
want tante Erda gaf me een tas.
Een bijna-grote-dames-tas.
Die ga ik altijd dragen.